

شناسه	مقررات و رویه اجرایی - (دستور جلسه شماره ۱)	تاریخ	۹۶/۱۲/۲۱
عنوان	بررسی مکانیسم عرضه و تعیین قیمت محصولات فولادی (ورق گرم) در بورس و خارج از بورس کالا در گروه محصولات فولادی، ورق های فولادی که به عنوان یک کالای واسطه ای در صنایع مختلف از جمله لوله و پروفیل کاربرد دارند، از شرکت های فولاد مبارکه اصفهان، نورد لوله اهواز، گیلان، کاویان و اکسین و همچنین واردات از کشورهایمانند روسیه، هند و چین تهیه می گردند؛ لیکن در این میان، تنها شرکت فولاد مبارکه، بخشی از محصولات خود را در شرکت بورس کالای ایران عرضه می نماید. مشکل اصلی شرکت فولاد با صنایع پایین دستی از تولید و عرضه ورق نشأت می گیرد؛ زیرا به دلیل سفارشات ورق های خاص تولیدکنندگان مختلف و تنوع بیش از حد این ورق ها، امکان عرضه همه آن ها در بورس وجود ندارد و تنها ورق های استاندارد، هر دو هفته یکبار توسط شرکت فولاد مبارکه، در بورس طبق مصوبه وزارت صنعت، معدن و تجارت و همچنین ماده ۴ و ۵ دستورالعمل تنظیم بازار ورق گرم فولاد با ضخامت کمتر از ۵ میلی متر شورای رقابت مصوب ۹۶/۰۵/۰۲، جهت کشف قیمت، عرضه می گردند و مابقی محصولات در درب کارخانه، طبق قراردادهایی که شرکت فولاد مبارکه با مشتریان خود دارد، به افراد و تولیدکنندگان براساس سفارش آن ها، فروخته و ابتدای هفته بعد به همان قیمت هفته قبل، با استفاده از سیستم مچینگ^۱ در بورس ثبت می شوند. از این طریق تمامی معاملات زیر نظارت بورس و تضمین اتاق پایاپای قرار می گیرند و اطلاعات آن ها برای سازمان امور مالیاتی ارسال می شوند؛ لیکن از آنجایی که میزان محصولات عرضه شده از طریق مچینگ، ۶۰ درصد و میزان محصولات عرضه شده در بورس ۴۰ درصد می باشد و همچنین ظرفیت های اعلام شده واحدهای تولیدی از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت، بسیار بیشتر از تولید و عرضه فولاد مبارکه است، بنابراین اغلب، تقاضا برای ورق، بیشتر از میزان عرضه مستقیم در بورس می باشد که این امر سبب می شود تا معاملات وارد مرحله رقابت شده و انتظار افزایش قیمت ورق، ایجاد گردد. از سوی دیگر، زمانی که شرکت فولاد قصد مچ کردن محصولات فروخته شده خود را در بورس دارد، با توجه به انتظارات شکل گرفته در هفته قبل، احتمال افزایش قیمت وجود خواهد داشت و حتی اگر قیمت افزایش نیابد، به دلیل اینکه عرضه پاسخگوی تقاضا نمی باشد، فروش به صورت غیر شفاف در خارج از بورس انجام خواهد گرفت. لذا نحوه عرضه محصولات فولاد و کشف قیمت از سالیان دراز از جمله مسائلی می باشد که سبب اعتراض واحدهای تولیدی و متهم شدن شرکت فولاد مبارکه و شرکت بورس کالای ایران به تساهل در برخورد با این شرکت را ایجاد کرده است. با عنایت به مطالب فوق، سندیکای لوله و پروفیل از شورای گفتگو درخواست نموده است تا این موضوع در دستور کار شورا قرار گیرد.		
مشکلات و ایرادات	۱. شرکت فولاد مبارکه بزرگترین عرضه کننده ی محصولات فولادی خود از جمله ورق، در بورس کالای ایران می باشد، لذا با توجه به سهم عمده بازار آن در تولید، عرضه و معاملات، این شرکت در تعیین مشخصات کالا و قیمت		

^۱ مقدار محصولات عرضه شده در خارج از بورس که به قیمت بورس مورد معامله قرار گرفته است، به منظور قرار گرفتن در تضمین، در بورس مورد معامله مجدد قرار گرفته و ثبت می گردد.

نقش موثری دارد. همچنین شرکت های نورد لوله اهواز، گیلان، کاویان و اکسین با عرضه محصولات خود در بورس می توانند در قیمت تاثیر خواهند گذاشت.

۲. شرکت های تاثیر گذار در تولید و عرضه ورق های مورد نیاز صنایع پایین دستی که عبارتند از شرکت های نورد لوله اهواز و گیلان علی الرغم اینکه طبق ماده ۲ دستورالعمل تنظیم بازار ورق گرم فولاد با ضخامت کمتر از ۵ میلی متر، جهت فروش در داخل ملزم هستند تا تمامی محصولات گرم فولادی خود را با رعایت مقررات مربوطه و این دستورالعمل در بورس کالا عرضه نمایند (عرضه حداقل ۲۵ درصد در تالار اصلی)؛ لیکن این شرکت ها به دلیل الزام در ارائه ضمانت نامه به شرکت بورس کالا، جهت جبران خسارت احتمالی در صورت عدم انجام تعهدات، محصولات خود را در بورس عرضه نمی کنند.

۳. در بورس کالا، قیمت پایه برای شروع، فرمول (قیمت جهانی × ارز آزاد) طبق مصوبه شورای رقابت می باشد که با توجه به شرایط تقاضا، وجود یک عرضه کننده در بورس و وجود چندین برابر بودن میزان ظرفیت تولید محصولات نهایی، بعضاً موجب افزایش رقابت و قیمت می شود.

۴. تولیدکنندگان، بسیاری از محصولات خود را در خارج از بورس عرضه می نمایند؛ بنابراین وقتی که کالا در زمان کشف قیمت به اندازه تقاضای موجود، عرضه نمی گردد، مچینگ های بعد از عرضه ناکافی، برخلاف رویه عرضه و تقاضا می باشد و به عبارت دیگر فروش به صورت غیر شفاف خارج از بورس انجام می شود.

۵. التهابات موجود، به سبب وجود سفته بازی و شفاف نبودن خریداران است؛ زیرا کسانی در بورس خرید می کنند که آن محصول را در خارج از بورس، زیر قیمت می فروشند و تقاضاهای کاذب را در بورس ایجاد می کنند.

۶. براساس تبصره ماده ۲ آیین نامه اجرایی ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، برای کالاهای پذیرش شده در بورس کالا، مازاد عرضه صرفاً براساس فرآیند عرضه و تقاضا (رینگ) داخلی بورس مزبور تعیین می شود. به گونه ای که اگر پس از عرضه در ۳ نوبت متوالی به قیمت متناسب، تقاضا وجود نداشته باشد، مازاد عرضه مبتنی بر تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت، حسب مورد با کسب نظر از وزارت جهاد کشاورزی و اتاق های بازرگانی ایران و تعاون خواهد بود؛ لیکن این تبصره اجرا نمی گردد.

۷. در تبصره ماده ۲ آیین نامه اجرایی ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، به میزان حداقل عرضه با توجه به حداقل نیاز داخلی و ظرفیت های واحدهای پایین دستی توجه نشده است و اجرای این تبصره به این شکل، سبب خواهد شد تا عرضه کنندگان محصولات خود را با عرضه زیاد و بیش از حد، در ۳ نوبت و بدون توجه به کشش بازار، به علت نبود تقاضا، صادر نمایند و در نتیجه اجرای این تبصره، کاربرد اصلی خود را از دست بدهد.

۸. تولید کنندگان به جای آنکه تامین کننده نیاز داخلی باشند، اقدام به صادرات این محصول می کنند که این موضوع و قیمت صادراتی محصولات فولادی از جمله ورق، مورد انتقاد وسیع بخش خصوصی است؛ در صورتی که ورق، شمش و اسلب فولادی، تیر آهن و میلگرد، کالاهایی هستند که هم اکنون به صورت دائمی در بورس کالای ایران مورد داد و ستد قرار می گیرند؛ وجود این امر و فراهم بودن فرایند بازاریابی این محصولات در بورس کالا، فضایی ایده آل را برای صادرات این گروه کالایی از بستر بورس کالا دارد.

۹. شورای رقابت به دلیل آنکه بیش از ۵۰ درصد ظرفیت تولید ورق و بیش از ۹۰ درصد تولید و عرضه این محصولات را در اختیار فولاد مبارکه تشخیص داد و همچنین به استناد اینکه شرکت فولاد مبارکه، قیمت پایه عرضه بورس را با احتساب تعرفه و سایر هزینه های واردات تعیین می نمود و در عمل منجر به بروز درجه تمرکز بسیار بالایی در بازار ورق های فولادی با

ضخامت پایین شده بود، به موجب بند ۵ ماده ۵۸ قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی برای تنظیم این بازار با اکثریت آرا، دستورالعمل تنظیم بازار ورق گرم فولاد با ضخامت کمتر از ۵ میلی متر را در ۶ ماده و ۴ تبصره ابلاغ نمود. لیکن این دستورالعمل به استثناء بندهای تعیین قیمت و عرضه محصول در بورس کالا از سوی شرکت فولاد مبارکه در بورس، اجرا نشده و نظارتی نیز از سوی شورای رقابت جهت اجرای دستورالعمل صورت نگرفته است. به طور مثال طبق تبصره ماده ۵ این دستورالعمل، واحدهای تولیدی تاثیر گذار موظف هستند گزارش عملکرد شرایط مشتریان قراردادهای بلند مدت در بازار مچینگ را به شورای رقابت گزارش نمایند که این امر اجرا نمی گردد. ۱۰. در حال حاضر معاملات در بورس در بخش فولاد از جمله ورق، به صورت نقدی و سلف می باشد که قراردادها به صورت نهایی بوده و امکان خرید و فروش آن ها فراهم نمی باشد.	
موضوع در جلسه کارگروه کارشناسی شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در تاریخ ۹۶/۱۱/۱۸ در اتاق ایران و با حضور نمایندگان اتاق ایران، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی، شرکت بورس کالای ایران، شرکت فولاد مبارکه اصفهان، سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل های فولادی، شرکت نورد و لوله اهواز، سندیکای صنایع آلومینیوم ایران، انجمن تولیدکنندگان فولاد بررسی گردید و در پایان با توجه به مباحث مطروحه در جلسه مقرر گردید پیشنهادات ارائه شده در این جلسه در صحن اصلی شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی جهت تصمیم گیری مطرح گردد.	جمع بندی جلسه کارگروه مورخ ۹۶/۱۱/۱۸
الف) پیشنهادات جهت جلوگیری از وجود انحصار در تولید و کمبود عرضه مواد اولیه صنایع پایین دستی نسبت به تقاضا در بورس کالا ۱. از آنجا که حداقل میزان عرضه در دستورالعمل شورای رقابت، ۲۵ درصد ذکر شده است و سقفی ندارد، پیشنهاد می گردد، شرکت فولاد مبارکه تا جایی که امکان دارد، محصول خود را در بورس کالا عرضه نماید. ۲. واحدهای تولیدی نورد لوله اهواز، گیلان، کویان و اکسین، در جهت اجرای دستورالعمل تنظیم بازار ورق گرم فولاد با ضخامت کمتر از ۵ میلی متر، کالای خود را در بورس عرضه نمایند و همچنین در صورت داشتن مانعی در ارائه ضمانت نامه به بورس کالای ایران، کالاهای خود را با شرط نگهداری وجه کالا تا تحویل، در بورس عرضه و به فروش رسانند. ب) پیشنهادات در خصوص بهبود مکانیسم عرضه و مچینگ مواد اولیه صنایع پایین دستی در بورس کالا ۱. دستورالعملی برای معاملات مچینگ با تعریف ثابت و مشخص از مچینگ و فرایند آن در بورس کالا و خارج از بورس توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت و با أخذ نظر شرکت بورس کالای ایران، تدوین شود. ۲. لیست خریداران بورس کالا جهت بهبود وضعیت کل زنجیره ارزش از معدن تا محصول های نهایی توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با کسب اطلاعات از شرکت بورس کالای ایران، مورد بازنگری قرار گیرد. ۳. با بازبینی مجدد ظرفیت های واحدهای تولیدی و پروانه های بهره برداری خریداران ورق، از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت، تخصیص این محصول به واحدهای تولیدی از طریق سایت بهین یاب انجام گیرد. ج) پیشنهادات در خصوص اجرای تبصره ماده ۲ آیین نامه اجرایی ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید در خصوص مازاد عرضه ۱. تبصره ماده ۲ آیین نامه اجرایی ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید اجرا گردد و جهت اجرای آن، میزان نیاز داخلی و نیاز صادراتی واحدهای تولیدی از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت ایران مورد بررسی و بازبینی قرار گیرد.	پیشنهادات دبیرخانه

۲. شرکت فولاد مبارکه و شرکت بورس کالا، با رعایت آیین نامه های معاملات در بورس کالا، مازاد عرضه را با اولویت مشتریان واقعی که تقاضای آنان در بورس کالا تامین نشده است، به فروش رسانند و وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنوان متولی تنظیم بازار و صنعت، عرضه مداوم و کافی از سوی واحدهای تولیدکننده ورق را به صورت مستمر، پیگیری و نظارت نماید. د) صادرات مواد اولیه مورد نیاز صنایع داخلی از آنجایی که رینگ صادراتی برای همه کالاها در بورس کالا وجود دارد؛ لذا عرضه کنندگان محصولات که صادرات این محصولات را نیز انجام می دهند، جهت شفافیت قیمت، موظف به عرضه محصولات خود در رینگ صادراتی بورس کالا گردند تا با ورود این کالاها به رینگ صادراتی بورس کالا و شفافیت معاملات حجم انتقادات کاهش یافته و بازاری منسجم و قدرتمند برای عرضه محصولات فولادی در بورس کالا پدید آید. ه) عدم اجرای دستورالعمل تنظیم بازار ورق گرم فولادی با ضخامت کمتر از ۵ میلی متر از آنجایی که هر نهادی وظیفه نظارت بر دستورالعمل صادره خود را دارد؛ لذا شورای رقابت، اجرا یا عدم اجرای بندهای مختلف دستورالعمل فوق را بررسی و بر اجرای صحیح آن نظارت نماید. و) توسعه بازار زنجیره فولاد شرکت بورس کالای ایران ابزارهایی همچون صندوق های کالایی، قراردادهای بلندمدت شامل قراردادهای آتی، کشف پرمیوم و تسویه چند مرحله ای، تابلوی مناقصه، اوراق خرید دین و معاملات تهاتری را جهت توسعه بازار کل زنجیره فولاد تعریف و استفاده نماید.	
۱. مواد قانونی به ویژه "تبصره ماده ۲ آیین نامه اجرایی ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، دستورالعمل تنظیم بازار ورق گرم فولاد با ضخامت کمتر از ۵ میلی متر شورای رقابت"؛ ۲. نامه شماره ۱۶۹۶۸ مورخ ۹۶/۱۰/۱۳ سندیکای لوله و پروفیل فولادی خطاب به اتاق بازرگانی ایران؛ و ۳. نامه شماره ۱۱۰/۱۰۲۵/ش مورخ ۹۶/۱۰/۱۵ شکل های تولیدی خطاب به وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی.	فهرست مستندات و مدارک پشتیبان